

31.

Rosīgo *Kotiņu* saimnieci **Viju Kulšu** daudzi iepazīna raidījumā *Istās latvju saimnieces*. Tā gan viņai bija tikai īsa pietura ikdienas skrējienā, kurā Vija katru dienu dodas ar prieku, soļojot cieši līdzās savam stiprajam plecam – vīram Aldim.

Balvu novada Šķilbēnu pagastā, kur ceļi vijas gar Rekovas dzirnavām, jau vairāk nekā trīsdesmit gadu attīstās saimniecība *Kotiņi* – Vijas Kulšas ģimenes lolojums. Darbs pie saimniecības savulaik sākts kopā ar vīratēvu. *Kotiņiem* līdzās, gluži kā labi kaimiņi aiz sētas, ir otra Kulšu saimniecība *Sābri*. Šis nosaukums nav nejaušs – latgaļiem tas nozīmē cilvēkus, kuri dzīvo līdzās un cits citam palīdz. “Mēs jau tā te paši dzīvojam sābros,” nosaka Vija, kamēr krūzē kūp melnā tēja. To viņa labprāt iemalko brīžos, kad gribas kaut ko baudīt, bet kafijas jau dienas laikā bijis gana.

32. Nekad nesaki nekad

Viena no dzīves gudrībām, ko Vija apguvusi, ir teiciena “Nekad nesaki nekad” spēks. Viņas bērnība pagāja Rekovā, kādus četrusimt metrus no tagadējā veselīgu ēdienu restorāna *Rekovas Dziernovas*, kas arī ir ģimenes lolojums. Vienas no spilgtākajām atmiņām Vijai ir par mammu, kura strādāja vietējā ēdnīcā. Tur pusdienot gāja kolhoznieki, bet mammai šis darbs nozīmēja stundām ilgu stāvēšanu pie milzīgiem plīts katliem. “Domāju – nu kāpēc gan mamma nevar būt kā bufetniece, kas skaisti pārdod tikai konfektes,” atceras Vija. Un toreiz viņa sev pateikusi – nekad negribu to pašu!

Tomēr vēlāk ceļš aizveda uz Šķilbēnu pagastu, kur bija iespēja strādāt kādā viesu mājā un regulāri klāt galdus, pie kuriem parasti sēdās 50–60 cilvēku. Tiesa, ēst gatavošanas prieks Vijai nekad nav apstājis, un viņa to vienmēr aizrautīgi likusi lietā. “Kad *Kotiņos* viss

Svētki un ikdiena

Nav divu vienādu dienu

strauji attīstījās, Aldis mēdza nākt mājās ar vairākiem maisiņiem un man teikt, lai atkal pielieku to vai citu miltu maisījumu pankūkām. Tā sākās miksēšana – tad pupu, tad zirņu milti... Citreiz tos liku klāt kotletēm.”

Visi Vijas eksperimenti izdevās ļoti veiksmīgi, un *Kotiņu* apgriezieni palielinājās – arvien jauni produkti nonāca ne tikai uz pašu galda, bet arī veikalu plauktos. Bet pankūkas kļuva par sākumu veselam nišas produktu ceļam, ko īpaši sestdienās, atvērto durvju dienās, lauku restorānā un veikalā *Rekovas Dziernovas* var nobaudīt ikviens. “Pamazām ritenis iegriezās arvien straujāk. Tagad ir ļoti daudz pārstrādes produktu, ko mēs savā saimniecībā audzējam un ražojam.”

33. Bioloģiskā saimniekošana sākas galvā

Sābrus Vija nodibināja jauno zemnieku programmas

laikā, kad viņai pašai vēl nebija 40 gadu, un jau no pirmās dienas tā bija bioloģiskā saimniecība. Tieši tur slēpjas liela daļa iedvesmas arī *Kotiņiem* – šogad viņi sper drosmīgu soli, lai sāktu pāreju uz bioloģisko lauksaimniecību. Abas saimniecības nu apsaimniekos vairāk nekā piecus tūkstošus hektāru zemes vairākos pagastos. Pāreja uz bioloģisko saimniekošanu Viju un Aldi nebiedējot, un turpmāk divas saimniecības, kas gadiem gājušas kopsolī, elpos gluži vai vienā ritmā.

Vija atzīst, ka saimniekot bioloģiski nav vienkārši. Nevar tikai iesēt un plaut – lauki prasa laiku, zināšanas un pacietību. “Bioloģiskajai saimniekošanai ir jāsākas galvā. Tev jāsaprot, vai tu vēlies perfekto skaistumu, vai arī lauku, kur ne viss būs tik skaisti, bet kurā būs veselīgums.” Viņa to salīdzina ar cilvēku, kurš ārstēties izvēlas, piemēram, lietot homeopātiju. Tā dziedēs krietni lēnāk nekā antibiotikas, tomēr efekts būs un to varēs sajust. Pieredze rāda, ka, saimniekojot pēc bioloģiskajiem principiem, ir nepieciešama pacietība. “Paies laiks, lai tūrumi atkoptos, lai tos varētu pienācīgi apstrādāt, lai tajos būtu kultūraugu maiņa. Tur slēpjas īsta zinātne, kas nav tik vienkārša.”

34. Drosme, kas dzimst divatā

Dzīvesbiedrs Aldis ir Vijas stiprais balsts un izpildirektors it visā. “Viņš ir atvērts katram jauninājumam, katrai jaunai iespējai, es esmu daudz piesardzīgāka.” Ja kādreiz jāpieņem kāds drosmīgāks lēmums, Vija mēdzot vien noteikt: “Nu, labi, nu varbūt...” Viņai visu vajagot vēl reizi apdomāt. “Ja Aldis nebūtu tāds, diez vai arī es tā būtu uzplaukusi, arī kā sieviete. Bērnībā visu laiku par to sapņoju, ka gribu dzīvēt būt laba sieva un labu dzīvi dzīvot.” Vija atzīst, ka Alda uzņēmība ir kā uguns, kas nemitīgi atjauno viņu pašu.

Svaigs apliecinājums jauno ideju īstenošanā ir *Kotiņu kauss* – zirgu rīkšotāju sacensības, kas jau trešo gadu augusta beigās notiek saimniecības teritorijā. “Viss sākās pavisam vienkārši – tepat netālu dzīvo meitenes, kurām bija vēlme ar to nodarboties, bet nebija vietas, kur to darīt. Aldis uzreiz izdomāja, ka šādu

vieta var ierīkot pašu īpašumā pie dzirnavām, kur nu ir kārtīgs aplis. Pa to tagad traucas divriči, un tas visu gadu jāuztur līdzens un tīrs no nezālēm.” Saimniecībā ir vieta, meitenes rūpējas par zirgiem, bet pašu saimnieci, protams, šis ikgadējais notikums skar tīri praktiski – katru reizi jāpāēdina četri pieci simti cilvēku. “Trīs gadi kādam pasākumam ir labs rādītājs. Varbūt mums te dzimst jauna tradīcija.”

35. Tradīcijas, kas nāk un aiziet

Taujāta par pašu saimes tradīcijām, Vija mirkli domā un tad secina, ka to nemaz neesot daudz, bet tās, kas ir, tiekot kārtīgi turētas godā. “Mēs, piemēram, ģimenē vienmēr atzīmējam dzimšanas dienas un vārda dienas, *Augustu laimi* dziedam katrā svētku reizē.”

Kad bērni vēl bija mazi, ģimenei mīla tradīcija bija braukt uz puķu svētkiem. Vija ļoti mīl puķes, un tajā visā, protams, bija ievilkts arī Aldis. Kādus astoņus gadus viņi braukuši pa dažādiem Latvijas pagastiem un apmeklējuši vismaz desmit vietas, kur dzīvo puķu mīļotāji, priecājoties, kā viņi iekopuši savus dārzus. Kovids šo tradīciju apturēja, bet tās vietā nākusi cita – reizi gadā visi kopā dodas slēpot, parasti uz Alpiem. Tradīcijas nāk un aiziet, un tieši tāpēc Vija atzīst, ka gribas iedibināt jaunas. Un nu zirgu sacensības pie dzirnavām var kļūt par tādu tradīciju, kur satiekas dažādas paaudzes. Gluži kā *Kotiņu kausa* aprakstā izcelts – ka šī ir vieta, kur tradīcijas satiekas ar cilvēka uzņēmību un azartu.

36. Nav divu vienādu dienu

Kad saruna tuvojas noslēgumam, arī spēkā pieņemams vējš un pēcpusdiena iekrāsojas ar tumšākiem lietūs mākoņiem. Intensīvo darbu periodā Vijai pret šādām dienām nav iebildumu, viņa tikai nosaka, ka “līdzīgas dienas gadās, bet vienādas – nekad”. “Man rīts parasti sākas ap septiņiem, lai arī labprāt gulētu ilgāk. Tad es gaidu, kad Aldis “piespiedīs pogu” manai kafijai un sev ielies tēju. Šis mazais rituāls dara priecīgu, jo kāds par tevi ir piedomājis,” sirsnīgi teic Vija.

Kad pārrunāti dienas plāni, abi dodas peldēties; peldes viņi neizlaiž ne vasaru, ne ziemu. Un tad katrs savos darbos – lauki, bioloģisko produktu veikals, eksperimenti virtuvē un klientu uzņemšana uz degustācijām dzirnavās. Īpašas esot tās dienas, kad vakarā ģimene, atceroties piedzīvoto, var vienbalsīgi teikt – šodien satikti jauki cilvēki. •